

1. Obiekt

RATUSZ

2. Czas powstania

1539-1544
1561, 1764-83

3. Miejscowość

LUBAŃ ŚLĄSKI

4. Adres

Rynek

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo jeleniogórskie

gmina miasto

pow. LUBAŃ

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Lauban/do 1945r./

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo wrocławskie

powiat Lubań Śląski

8. Właściciel i jego adres

Urząd Miasta

Lubań, ul. Mickiewicza 6

9. Użytkownik i jego adres

-Muzeum Osadnictwa Wojskowego
-Urząd Stanu Cywilnego
-Biblioteka Publiczna

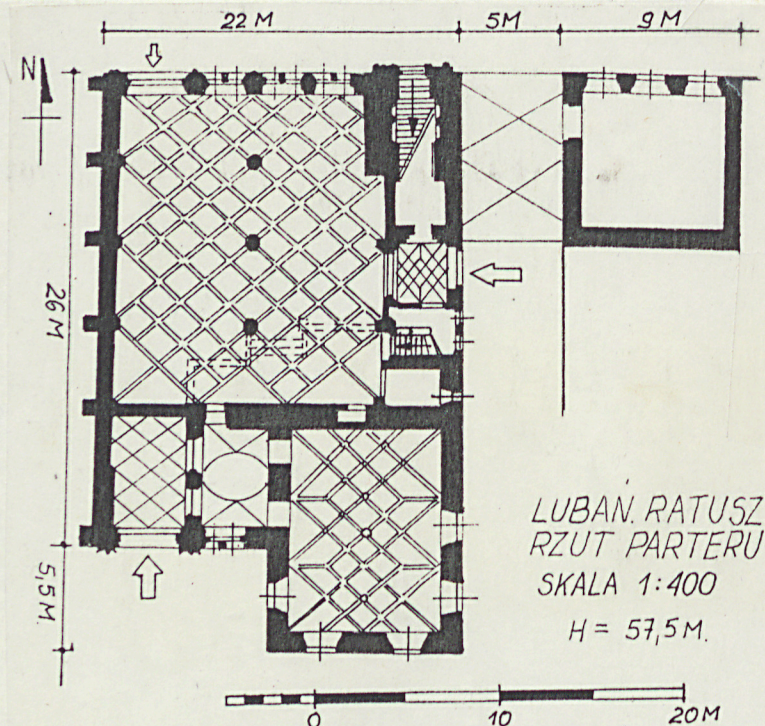
10. Rejestr zabytków

Nr 350

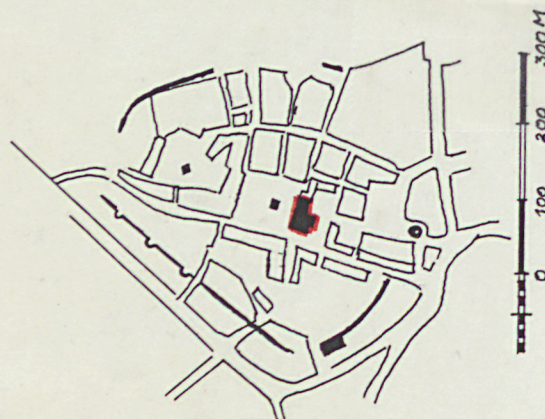
data 22.01.1966

606/91

29.03.1949

LUBAŃ - RATUSZ. ORIENTACJA
SKALA 1:10000

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Budynek ratusza został wzniesiony w latach 1539-1544 w stylu renesansowym przez budowniczego Hansa Lindenera na miejscu dwóch domów/działek/wykupionych przez miasto od właścicieli. Wkrótce po zakończeniu budowy budynek został zniszczony przez pożar i odbudowany w 1561r. W okresie późniejszym kilkakrotnie niszczone przez pożary. W 1627r. zbudowano na drugiej kondygnacji okazałą salę królewską. Po koniec XVIIw. powstało okazałe skrzydło wschodnie, a w 1783r. wzniesiono barokowy hełm wieży ratuszowej. W 1810r. oraz kilkakrotnie w ciągu XIXw. stulecia przebudowywano wnętrza wprowadzając wtórne podziały wewnątrz m.in. dużej sali na parterze. Pierwotny dach dwuspadowy został zastąpiony nowym, masardowym w roku 1828. W 1945r. podczas działań wojennych ratusz uległ częściowemu zniszczeniu. Prace budowlane, podjęte wkrótce po wojnie, oparte były na sporządzonym w 1949r. projekcie rekonstrukcji i projekcie zabezpieczenia z 1950r., kilkakrotnie były przerywane. Pełną rekonstrukcję renesansowej architektury obiektu zakończono w trakcie prac w latach: 1967-1972.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

Obiekt położony jest w centrum Lubania, w pierzei południowej rozległego placu rynkowego, od strony wschodniej przylega doń kilka kamienic. Naprzeciwko na placu ratuszowym wieża/tzw Kramarska/będąca pozostałością pierwszego ratusza w tym mieście oraz odkryte relikty tegoż. Z tyłu mały plac powstały wskutek wyburzenia części historycznej zabudowy centrum.

Budynek murowany z cegły, w przyziemiu z kamienia i cegły, na fundamentach kamiennych, tynkowany, podpiwniczony. Portale zewnętrzne i wewnętrzne, obramienia okien, ławy podokienne, gzymsy, tarcza zegarowa z obramieniem kamiennym, schody drewniane.

W piwnicach sklepienia kolebkowe i beczkowe, w parterze: w dużej sali-krzyżowe wsparte na trzech filarach, w sali mniejszej obok-kolebkowe z lunetami ozdobionymi siatką żeber, w sieni-krzyżowe, na piętrze: w sali dużej od frontu-kolebkowe z lunetami, w sali mniejszej tzw "Królewskiej" sklepienie nieckowe z lunetami w pozostałych dwóch pomieszczeniach sklepienia krzyżowe. W parterze skrzydła wsch. kolebkowe z lunetami, wyżej stropy drewniane, belkowe z tynkowaną podsufitką.

Wieżba dachowa-na części głównej krokwiowo-śródcowo-jętkowa, wzmocniona nieczarnymi nad skrzydłem wschodnim krokwiowo-jętkowa, pokrycie dachów dachówką karpiówką. W piwnicach posadzki cementowe lub kamienne, w parterze pokryte wykładzinami: z płyt marmurowych, wapiennych, płytkami ceramicznymi, wyżej drewniane, pokryte wykładzinami lub parkietem. Schody nowe na piętro drewniane trzybiegowe z drewnianą balustradą tralkową. Otwory okienne w większości prostokątne jedynie w elewacji tylnej kilka okien zakończonych półkoliście, stolarka drewniana, krosnowa i półskrzynkowa, z podziałem krzyżowym ślaniem, jedno i dwuskrzydłowe/w skrzydle wsch. trójdzielne, otwory wejściowe prostokątne, zakończone półkoliście lub łukiem obniżonym, drzwi zewnętrzne drewniane, konstrukcji ramowo-płycinowej, dwuskrzydłowe z naswietleniem w całości lub w części przeszklonym, wewnątrz drzwi ramowo-płycinowe, jedno i dwuskrzydłowe, drewniane, częściowo nowe.

Budynek założony na planie litery "L", skrzydło wschodnie połączone z budynkiem głównym sklepioną bramą przejazdową. Część główna na planie lekko rozszerzającego się prostokąta z ryzalitem po prawej stronie części tylnej. Układ wnętrza trzytraktowy, w części frontowej regularny/dwa trakty/w tylnej trakt nieregularny w formie amfilady pomieszczeń nierównej powierzchni, w skrzydle wschodnim pomieszczenia jednoprzęsłowe, w górnych kondygnacjach wtórnie podzielone.

Bryła budynku zwarta od strony północnej i zachodniej, od południa silny ryzalit części budynku głównego oraz wydłużone skrzydło prawe/wsch./. Budowla 3-kondygnacyjna z nisko posadowionymi piwnicami, nakryta dachami: czterospadowym/część gł./i dwuspadowym/str.wsch./. Na osi elewacji frontowej dach przepruty przez wieżę ratuszową. Wieża 3-kondygnacyjna, część dolna na planie kwadratu wyżej przechodząca w ośmiobok, zwieńczona barokowym, cebulastym hełmem z arkadową latarnią.

Elewacje: frontowa, 16-osiova w korpusie głównym o rytmie parzystym okien w skrzydle wsch. 5-osiova, podzielono poziomo nieznacznie gzymsami podokiennymi bez podziałów pionowych, akcent wertykalny na osi głównej zaznaczony jest portalem, obramieniem zegara i wieżą ratuszową. Na osiach środkowej i prawej skrajnej dwa renesansowe portale: zachodni ujęty trzema kamiennymi pilastrami na których spoczywa arkada podpierająca belkowanie, dekorowany ornamentyką renesansową/orn. kan. delabrowy, panoplia, wieć roślinna, maszkarony, delfiny, motywy antropomorficzne i orn. klasyczna/pod gzymsiem głównym, w partii fryzu inskrypcja, podparta jakoby wolutami zdobionymi orn. roślinnym.-portal środkowy ujęty w parę kolumn na cokołach spoczywających na podmurówce, otwór wejściowy zamknięty arkadą z kluczem nad belkowaniem zwieńczone zamknięte prosto z motywem muszli i wolutami po bokach. Między kolumnami tarcze herbowe, wyżej w partii belkowania fantastyczne/c.d. na wkładce/

14. Kubatura

13200 m³

15. Powierzchnia użytkowa

794 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

ratusz

17. Użytkowanie obecne

kulturalno-oświatowo-urzędowe

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Bieżące prace remontowe: m.in. wymiana pokrycia dachowego, blacharki, rynien i rur spustowych, remonty elewacji i wnętrz, instalacji.

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Zachować bryłę budynku, kształt dachów, podziały i dekorację elewacji, portale wewn. i zewnętrzne, obramienia okien, zegara, sklepienia wnętrz oraz całość wieży wraz z hełmem.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Projekty przebudowy ratusza z II poł.XIXw./WAP w Jeleniej Górze, Oddział w Lubaniu.
- Projekty przebudowy ratusza z pocz.XX w./ j.w./
- Projekty rekonstrukcji ratusza z 1948r./ WAP we Wrocławiu, sygn. UWW XIII./

22. Bibliografia

- 1.H.Lutsch, Werzeichnis der Kunstdenkmaeler des Provinz Schlesien. Bd III Breslau 1891, s.615-618.
- 2.P.Berkel, Geschichte der Stadt Lauban. Lauban 1896, s.83
- 3.T.Broniewski, Renensansowy ratusz w Lubaniu Śl. /w:/Teka Konserwatorska z.3 1956, s.103-116.
- 4.J.Pilch, Ratusze Śląskie, Ossolineum 1965, s.21-22.
- 5.M.Rochowicz, Dokumentacja Konserwatorska ratusza w Lubaniu Śl.za okres 1968-1972. PKZ Wrocław 1976/mps/.
- 6.J.Pilch, Zabytki architektury Dolnego Śląska, Ossolineum 1978, s.142-143.
- 7.J.Ilkosz, Studium historyczno-urbanistyczne Lubania Śląskiego. PKZ. Wrocław 1987, s.151-155.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Adam Kwiecień, XI-XII 1992r.

plany, rysunki Krzysztof Kurek, XI-XII 1992r.

zdjęcia fotogr. Adam Kwiecień, XI-XII 1992r.

miejsce przechowywania negatywów u autora zdjęć

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość Lubań Śląski	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ratusz	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu z karty głównej
--------------------------------	--	--

zwierzęta połączone z wicią akantową. W trzeciej kondygnacji na osi środkowej zegar ratuszowy w architektonicznym obramieniu w postaci dwóch pilastrów flankujących tarczę zegarową podpierających belkowanie, wspartych na gzymsie podtrzymywanym przez 4 konsolki.

-tylna, skrzydła gł.-czteroościowa, bez podziałów, okna w prostokątnych opaskach, w osi skrajnej lewej barokowy portal przeniesiony wtórnie w to miejsce, w formie dwóch kolumn ujętych skośnie ustawionymi gładkimi pilastrami, flankujących, zamknięty łukiem konowym otwór wejściowy. Kompozytowe głowice wspierają falisty mocno wykładany gzyms, na nim 3-y kamienne rzeźby: jedna pośrodku, pozostałe nad podporami na fragmentach przerwanego gzymsu, na osi kartusz herbowy

-tylna, skrzydła wsch.-jednoościowe, oś nad bramą przejazdową, pozostała część ślepa podzielona lizetami do drugiej kondygnacji, w trzeciej nietynkowany kamienny mur.

-boczna, od ul. Brackiej-pięcioościowa, bez podziałów dwie osie od pn oddzielone od pozostałych, otwory bez obramień, w osi przylegającej do skrzydła wsch., wejście zamknięte arkadą z kluczem.

-boczna, od ul. Spółdzielczej, wsparta częściowo uskokowymi przyporami, między nimi zdwojone okna w obramieniach.

Witryna - w parterze duża sala sklepiona częściowo z trzema filarami, od pd przylega doń mała sala nakryta sklepieniem kolebkowym z lunetami i sień. W drugiej kondygnacji od frontu duża sala, sklepiona kolebką z lunetami, z siecią żeber, pod tylną ścianą empora sklepiona kolebką z lunetami, przylega doń sala mniejsza tzw "królewska" o sklepieniu nieckowym z lunetami oraz dwa małe pomieszczenia sklepione krzyżowo. Wnętrza, 2 piętra i skrzydła wschodnie przebudowano.

Wyposażenie: trzy renesansowe portale, dwa na parterze i jeden na piętrze.

Instalacje: wodno-kanalizacyjna, elektryczna.

Spis ilustracji:

1. elewacja frontowa
2. portal elewacji frontowej
3. portal elewacji frontowej
4. elewacja tylna
5. portal elewacji tylnej
6. elewacja skrzydła wsch.
7. elewacja boczna
8. sala na piętrze
9. sala na parterze

Wkładkę założył: ADAM KWIECIEŃ, XI-XII 1992
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

1. Miejscowość

LUBAŃ

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ratusz

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

Wkładkę założył: ADAM KWIECIEŃ XI-XII 1992
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: u autora zdjęć

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

